

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет бізнесу та права
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

Аналіз та оцінка використання оборотного капіталу підприємства (на матеріалах ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»)

спеціальність 051 Економіка

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Економіка»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
Групи ЕКЗ-41
ШИП Михайло Омелянович

(підпис)

Керівник:
К.е.н., доцент
ШУБАЛА Ірина Володимирівна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.
Доктор філософії (PhD), доцент
Гарант освітньої програми:
КОСІНСЬКИЙ Петро Миколайович

(підпис)

Луцьк – 2026 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра економіки

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Освітня програма: «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
проф. Шубалий О.М.

«__» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ШИП Михайло Омелянович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Аналіз та оцінка використання оборотного капіталу підприємства (на матеріалах ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»)

Керівник роботи: Шубала І.В.

затверджені наказом закладу вищої освіти від «31» грудня 2025 р.

№543/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «04» червня 2026 р.

3. Вихідні дані до роботи посібники, підручники, наукові монографії, наукові періодичні видання, нормативно-правові документи, статистичні звітність і внутрішня управлінська звітність ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД», Інтернет-ресурси вільного доступу тощо.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ НА ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ДОДАТКИ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Склад оборотних активів підприємства

2. Джерела формування оборотного капіталу підприємства

3. Основні методи оцінки ефективності використання оборотного капіталу

4. Динаміка основних показників економічної діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

5. Динаміка елементів оборотних засобів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

6. Динаміка елементів дебіторської заборгованості підприємства за 2023-2025 роки

7. Зміна коефіцієнтів оборотності оборотних засобів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>1 розділ</i>	<i>доц. Шубала І.В.</i>		
<i>2 розділ</i>	<i>доц. Шубала І.В.</i>		
<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>доц. Шубала І.В.</i>		

7. Дата видачі завдання «30» вересня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 30.09.2025</i>	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 31.10.2025</i>	
3.	<i>1 розділ</i>	<i>до 31.12.2025</i>	
4.	<i>2 розділ</i>	<i>до 15.04.2026</i>	
5.	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 16.05.2026</i>	
6.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 20.05.2026</i>	
7.	<i>Формування додатків</i>	<i>до 22.05.2026</i>	
8.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 23.05.2026</i>	
9.	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 26.05.2026</i>	
10.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 28.05.2026</i>	
11.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 04.06.2026</i>	

Здобувач вищої освіти

_____ (Шип М.О.)
 (підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (Шубала І.В.)
 (підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шип М.О. Аналіз та оцінка використання оборотного капіталу підприємства (на матеріалах ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»). – Кваліфікаційна робота бакалавра на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма «Економіка». Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2026.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у проведенні аналізу та оцінки використання оборотного капіталу підприємства на прикладі ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД». Об'єктом дослідження є процес аналізу та оцінки використання оборотного капіталу ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД». Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти здійснення аналізу та оцінки використання оборотного капіталу на прикладі ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД».

Першому розділі розглянуто теоретичні засади дослідження використання оборотного капіталу підприємства, вивчено економічну сутність оборотного капіталу його складові та структура; досліджено джерела формування оборотного капіталу; розглянуто основні методи оцінки ефективності використання оборотного капіталу.

У другому розділі представлено загальну характеристику та основні показників діяльності підприємства; проведено аналіз динаміки окремих елементів оборотного капіталу підприємства; проведено узагальнюючу оцінку ефективності використання оборотного капіталу підприємства.

Висновки та пропозиції містять обґрунтування заходів для підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства. Методичні підходи, пропозиції можуть бути використані у практичній діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД».

Ключові слова: оборотний капітал, оборотні активи, запаси, дебіторська заборгованість, оборотність капіталу, грошові кошти, коефіцієнт оборотності.

ANNOTATION

Shyp M.O. Analysis and assessment of the use of working capital of the enterprise (on materials of LLC "PREMIUM-SERVICE LTD"). – Manuscript.

Qualification work of bachelor in the specialty 051 Economics, educational program "Economics". Lutsk National Technical University. Luck, 2026.

The purpose of the bachelor's qualification thesis is to conduct an analysis and evaluation of the use of working capital at the enterprise using the example of LLC "PREMIUM-SERVICE LTD".

The object of the research is the process of analyzing and evaluating the use of working capital of LLC "PREMIUM-SERVICE LTD".

The subject of the research includes the theoretical, methodological, and applied aspects of analyzing and evaluating the use of working capital based on the example of LLC "PREMIUM-SERVICE LTD"

The first chapter examines the theoretical foundations of studying the use of working capital at an enterprise, investigates the economic essence of working capital, its components and structure; explores the sources of working capital formation; and considers the main methods for evaluating the efficiency of working capital utilization.

The second chapter presents the general characteristics and key performance indicators of the enterprise; provides an analysis of the dynamics of individual elements of the enterprise's working capital; and conducts a comprehensive assessment of the efficiency of working capital utilization.

The conclusions and recommendations substantiate measures aimed at improving the efficiency of the enterprise's working capital utilization. The proposed methodological approaches and recommendations may be used in the practical activities of LLC "PREMIUM-SERVICE LTD".

Keywords: working capital, current assets, inventories, accounts receivable, capital turnover, cash and cash equivalents, turnover ratio.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічна сутність оборотного капіталу його складові та структура	10
1.2. Джерела формування оборотного капіталу	15
1.3. Основні методи оцінки ефективності використання оборотного капіталу	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ НА ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»	25
2.1. Загальна характеристика та основні показників діяльності підприємства	25
2.2. Аналіз динаміки окремих елементів оборотного капіталу підприємства	32
2.3. Узагальнююча оцінка ефективності використання оборотного капіталу підприємства	40
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективне управління оборотним капіталом є одним із ключових чинників забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємства. Оборотний капітал охоплює сукупність поточних активів, які безперервно беруть участь у виробничо-комерційному процесі та забезпечують його безперервність. Від раціональності його формування, структури та швидкості обертання залежить ліквідність, платоспроможність і фінансова стійкість суб'єкта господарювання.

В умовах ринкової економіки особливого значення набуває аналіз та оцінка використання оборотного капіталу, оскільки саме він визначає здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання, оптимізувати витрати та підвищувати ефективність діяльності. Недостатній або неефективно використаний оборотний капітал може призвести до перебоїв у виробництві, зниження прибутковості та втрати конкурентних позицій.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у проведенні аналізу та оцінки використання оборотного капіталу підприємства на прикладі ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД». Для її досягнення виникає необхідність вирішення таких завдань:

- вивчити економічну сутність оборотного капіталу його складові та структура;
- дослідити джерела формування оборотного капіталу;
- розглянути основні методи оцінки ефективності використання оборотного капіталу;
- представити загальну характеристику та основні показників діяльності підприємства;
- провести аналіз динаміки окремих елементів оборотного капіталу підприємства;
- провести узагальнюючу оцінку ефективності використання оборотного капіталу підприємства;

– обґрунтувати заходи для підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження є процес аналізу та оцінки використання оборотного капіталу ТОВ «ПРЕМІУМ-SERVIS ЛТД».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти здійснення аналізу та оцінки використання оборотного капіталу на прикладі ТОВ «ПРЕМІУМ-SERVIS ЛТД».

Методи дослідження. При підготовці кваліфікаційної роботи використано ряд наукових підходів та методів: системний підхід – для систематизації методів оцінки ефективності використання оборотного капіталу; методи логічного узагальнення – для вивчення показників та методичних підходів до аналізу та оцінки фінансових результатів; аналізу та синтезу – для проведення аналізу динаміки окремих елементів оборотного капіталу підприємства; індукції, дедукції – при представленні сутності оборотного капіталу його складових; табличний і графічний аналіз – при побудові різних типів таблиць та діаграм для аналізу і оцінки основних показників діяльності підприємства; програмно-цільовий метод – при обґрунтуванні заходів для підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства; коефіцієнтного аналізу – при проведенні узагальнюючої оцінки ефективності використання оборотного капіталу підприємства.

Інформаційною базою дослідження стали: посібники, підручники, наукові монографії, наукові періодичні видання, нормативно-правові документи, статистичні звітність і внутрішня управлінська звітність ТОВ «ПРЕМІУМ-SERVIS ЛТД», Інтернет-ресурси вільного доступу тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Методичні підходи до аналізу й оцінки, пропозиції для ефективного використання оборотного капіталу підприємства можуть бути використані у практичній діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-SERVIS ЛТД».

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота бакалавра є самостійно виконаною науковою працею, відповідно до мети і завдань якої сформовано

теоретико-методологічні засади, висновки і пропозиції щодо ефективного використання оборотного капіталу на ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД». Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалавра було використано інструменти штучного інтелекту для редагування та форматування тексту при дослідженні теоретичних аспектів, а також пропозицій для ефективного використання оборотного капіталу на ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» виключно як допоміжний засіб для пошуку ідей, уточнення формулювань та опрацювання літератури. Усі твердження, висновки та результати дослідження належать автору та ґрунтуються на власному аналізі, а отримані результати від генеративного ШІ були перевірені на достовірність та відповідність академічній доброчесності.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження апробовано під час участі у міжнародному круглому столі «Резильєнтність економіки регіонів польсько-українського прикордоння в умовах сучасних викликів» (м. Луцьк, 22.05.2026р.).

Публікації. Основні теоретичні положення і практичні результати дослідження були викладені в одних тезах доповідей обсягом 0,1 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 53 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 7 рисунків та 6 таблиць. Список використаних джерел складається з 28 найменувань і представлений на 3 сторінках. Робота містить 3 додатки, викладених на 8 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність оборотного капіталу його складові та структура

Оборотний капітал є однією з ключових економічних категорій, що характеризує сукупність фінансових ресурсів підприємства, авансованих у формування оборотних активів для забезпечення безперервності операційного процесу. Його сутність полягає у постійному кругообігу вартості, у ході якого авансовані кошти трансформуються у виробничі запаси, переходять у незавершене виробництво, готову продукцію, дебіторську заборгованість і знову повертаються у грошову форму.

У науковому розумінні оборотний капітал відображає економічні відносини, пов'язані з формуванням, використанням та відтворенням короткострокових активів підприємства. Його функціональне призначення полягає у забезпеченні безперервності виробничо-комерційного циклу, підтриманні ліквідності та створенні умов для своєчасного виконання поточних зобов'язань.

Характерною особливістю оборотного капіталу є його повне споживання протягом одного операційного циклу, що зумовлює необхідність постійного відновлення джерел його фінансування. При цьому ефективність його використання визначається швидкістю обороту, раціональністю структури та рівнем залучення у процес створення доданої вартості.

Оборотні активи підприємства є сукупністю майнових і фінансових ресурсів, що беруть безпосередню участь у поточній діяльності та повністю споживаються або трансформуються протягом одного операційного циклу. Вони формують матеріальну основу безперервності виробничо-комерційного

процесу та забезпечують його фінансову стабільність. До складу оборотних активів традиційно відносять (рис.1.1).

Рис.1.1. Склад оборотних активів підприємства (побудовано автором за джерелом [7])

Виробничі запаси є однією з основних складових оборотних активів підприємства та становлять матеріальні ресурси, які використовуються у процесі виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг. Економічна сутність виробничих запасів полягає у їх авансуванні в процесі кругообігу капіталу з метою забезпечення безперервності виробничої діяльності та формування матеріальної основи майбутнього випуску продукції.

До складу виробничих запасів відносять сировину, основні та допоміжні матеріали, паливо, запасні частини, комплектуючі вироби, тару, малоцінні та швидкозношувані предмети. Кожен із зазначених елементів виконує

специфічну функцію у виробничому процесі: сировина та матеріали безпосередньо формують матеріальну основу продукції, допоміжні матеріали забезпечують технологічний процес, паливо є джерелом енергетичного забезпечення, а запасні частини та комплектуючі сприяють підтриманню працездатності обладнання.

З економічної точки зору виробничі запаси є об'єктом оборотного капіталу, який повністю споживається в межах одного виробничого циклу та переносить свою вартість на готову продукцію. Їх обсяг і структура визначаються специфікою галузі, технологією виробництва, рівнем матеріаломісткості продукції, умовами постачання та організацією складського господарства.

Ефективне управління виробничими запасами передбачає підтримання їх оптимального рівня, що дозволяє забезпечити безперебійність виробництва при мінімізації витрат на зберігання та уникненні надлишкового заморожування фінансових ресурсів. Надмірне накопичення запасів призводить до уповільнення оборотності оборотного капіталу, тоді як їх недостатність може спричинити перебої у виробничому процесі.

Незавершене виробництво є складовою оборотних активів підприємства і включає продукцію, що перебуває на різних стадіях виробничого процесу, але ще не завершена та не готова до реалізації. Воно відображає вартість витрат, авансованих у матеріали, оплату праці та інші ресурси, які вже залучені у виробництво, але ще не трансформовані у готовий продукт.

Економічне значення незавершеного виробництва полягає у забезпеченні безперервності виробничого процесу та відображенні проміжного етапу кругообігу оборотного капіталу. Його обсяг залежить від тривалості виробничого циклу, технологічних особливостей, рівня організації виробництва та ефективності управління ресурсами.

Раціональний рівень незавершеного виробництва сприяє стабільній роботі підприємства, тоді як його надмірне зростання призводить до уповільнення оборотності капіталу та заморожування фінансових ресурсів.

«Готова продукція є складовою оборотних активів підприємства і включає вироби, роботи або послуги, які повністю завершені у виробництві, пройшли всі стадії технологічної обробки та відповідають встановленим стандартам якості, але ще не реалізовані споживачам. Вона відображає завершальний етап виробничого циклу та є проміжною ланкою між виробництвом і отриманням грошових коштів.

Товари, у свою чергу, представляють матеріальні цінності, придбані з метою подальшого перепродажу без додаткової істотної обробки. Вони є важливим елементом оборотних активів у торговельних і посередницьких підприємствах» [3].

Дебіторська заборгованість є складовою оборотних активів підприємства і відображає суму боргів, які належать підприємству з боку його контрагентів у результаті відвантаження продукції, виконання робіт або надання послуг на умовах відстрочення платежу.

Економічна сутність дебіторської заборгованості полягає у тимчасовому вилученні частини оборотного капіталу з грошової форми та його трансформації у форму вимог до покупців і замовників. Вона є результатом кредитної політики підприємства та інструментом розширення ринку збуту.

Обсяг і структура дебіторської заборгованості залежать від умов розрахунків з контрагентами, платіжної дисципліни, рівня ризику неповернення боргів та ефективності управління розрахунковими операціями. Надмірне її зростання негативно впливає на ліквідність і фінансову стійкість підприємства, оскільки призводить до дефіциту грошових коштів та уповільнення оборотності капіталу.

Грошові кошти та їх еквіваленти є найбільш ліквідною складовою оборотних активів підприємства, що забезпечує його платоспроможність і фінансову гнучкість. До цієї групи належать готівкові кошти в касі, кошти на поточних рахунках у банках, а також короткострокові високоліквідні фінансові інструменти, які можуть бути швидко конвертовані у визначену суму грошових коштів із незначним ризиком зміни вартості.

Інші поточні активи є складовою оборотних активів підприємства, яка включає елементи, що не належать до основних груп (виробничих запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів), але беруть участь у формуванні оборотного капіталу та забезпеченні операційної діяльності.

До цієї категорії зазвичай відносять витрати майбутніх періодів, податкові активи, короткострокові фінансові інвестиції, аванси видані постачальникам, а також інші оборотні ресурси, що мають тимчасовий характер використання. Вони відображають частину витрат або ресурсів, які вже здійснені підприємством, але будуть віднесені на витрати або використані у наступних періодах.

Кожен із зазначених елементів виконує специфічну функцію в процесі кругообігу капіталу: матеріальні запаси забезпечують безперервність виробництва, незавершене виробництво відображає проміжну стадію створення продукції, готова продукція - результат виробничого процесу, а дебіторська заборгованість і грошові кошти забезпечують завершальну стадію реалізації та повернення авансованих ресурсів.

«Структура оборотних активів характеризує співвідношення між їх окремими елементами у загальній вартості та визначається галузевими особливостями підприємства, технологією виробництва, тривалістю операційного циклу, рівнем організації постачання і збуту, а також фінансовою політикою. Залежно від домінуючої частки окремих елементів структура може бути матеріаломісткою, дебіторською або грошово-орієнтованою» [16].

Рациональна структура оборотних активів є важливою передумовою ефективного використання оборотного капіталу, оскільки надмірне накопичення запасів або дебіторської заборгованості може призводити до уповільнення оборотності та зниження ліквідності підприємства. Таким чином, оптимізація складу і структури оборотних активів є одним із ключових напрямів підвищення ефективності фінансового управління підприємством.

1.2. Джерела формування оборотного капіталу

Джерела формування оборотного капіталу є важливим елементом фінансового забезпечення діяльності підприємства, оскільки визначають структуру фінансування його поточних активів та впливають на рівень фінансової стійкості, ліквідності й платоспроможності. Оборотний капітал формується за рахунок різних внутрішніх і зовнішніх джерел, що забезпечують безперервність операційного циклу та ефективне функціонування підприємства.

У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває раціональне поєднання власних, залучених і позикових джерел фінансування оборотних активів. Від оптимальності їх структури залежить здатність підприємства своєчасно покривати поточні зобов'язання, підтримувати стабільний виробничий процес та мінімізувати фінансові ризики.

Джерела формування оборотного капіталу підприємства поділяються на кілька основних груп (рис.1.2).

Статутний капітал є базовою складовою власного капіталу підприємства, що формується за рахунок внесків засновників (учасників) при створенні суб'єкта господарювання. Він відображає мінімальний розмір майна, який гарантує інтереси кредиторів, та визначає фінансову основу для початку і подальшого здійснення господарської діяльності.

Економічна сутність статутного капіталу полягає у закріпленні часток власності учасників підприємства та формуванні первинного джерела фінансування його активів, у тому числі оборотного капіталу. Його величина фіксується в установчих документах і може змінюватися лише у встановленому законодавством порядку.

Статутний капітал може формуватися у грошовій або майновій формі: основними внесками є грошові кошти, основні засоби, матеріальні цінності, нематеріальні активи та інші ресурси, необхідні для діяльності підприємства. У процесі функціонування підприємства частина статутного капіталу

використовується для формування оборотних активів, забезпечуючи стартовий фінансовий потенціал.

Рис.1.2. Джерела формування оборотного капіталу підприємства
(побудовано автором за джерелом [22])

Нерозподілений прибуток є складовою власного капіталу підприємства і відображає частину чистого прибутку, яка не була спрямована на виплату дивідендів, формування резервів або інші цілі розподілу, а залишається у розпорядженні підприємства для подальшого використання в господарській діяльності.

Економічна сутність нерозподіленого прибутку полягає у внутрішньому джерелі фінансування, що забезпечує розширене відтворення та підвищення фінансової стійкості підприємства. Він є важливим ресурсом для формування оборотного капіталу, оскільки може бути спрямований на поповнення

оборотних активів, фінансування операційної діяльності та покриття поточних потреб підприємства.

Обсяг нерозподіленого прибутку залежить від фінансових результатів діяльності підприємства, його дивідендної політики, рівня витрат та ефективності управління доходами. Збільшення цієї складової власного капіталу свідчить про фінансову стабільність та здатність підприємства до самофінансування.

Внутрішні накопичення підприємства є важливим джерелом формування оборотного капіталу, що утворюється в процесі його господарської діяльності без залучення зовнішніх фінансових ресурсів. Вони відображають частину створеної доданої вартості, яка залишається у розпорядженні підприємства та використовується для фінансування поточних і перспективних потреб.

«До внутрішніх накопичень зазвичай відносять нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, а також інші внутрішні резерви, що формуються в результаті ефективного управління витратами та доходами. Ці ресурси мають особливе значення, оскільки не потребують повернення та не супроводжуються додатковими фінансовими зобов'язаннями» [14].

Економічна сутність внутрішніх накопичень полягає у забезпеченні розширеного відтворення та підвищенні фінансової самостійності підприємства. Вони дозволяють своєчасно поповнювати оборотні активи, підтримувати ліквідність і зменшувати залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Амортизаційні відрахування є частиною грошових коштів підприємства, що формуються в процесі поступового перенесення вартості основних засобів і нематеріальних активів на виготовлену продукцію, виконані роботи або надані послуги. Вони відображають систематичний розподіл вартості довгострокових активів протягом строку їх корисного використання. Основне завдання амортизаційних відрахувань полягає у забезпеченні відтворення основного капіталу та формуванні фінансового ресурсу для оновлення виробничих засобів. До моменту їх використання за цільовим призначенням ці кошти

можуть тимчасово залучатися до обороту підприємства, зокрема для поповнення оборотного капіталу.

Короткострокові кредити банків є позиковим джерелом формування оборотного капіталу, що надається підприємствам на період до одного року для фінансування поточних потреб. Вони використовуються для поповнення оборотних активів, забезпечення безперервності виробничого процесу та покриття тимчасового дефіциту грошових коштів.

Облігаційні та інші короткострокові запозичення є формою позикового капіталу, що залучається підприємством для фінансування поточної діяльності та поповнення оборотних активів на обмежений період часу. Вони передбачають залучення коштів від інвесторів або кредиторів на умовах повернення, строковості та платності.

Облігаційні позики здійснюються шляхом випуску підприємством облігацій, які можуть мати короткостроковий характер і передбачають виплату фіксованого доходу у вигляді відсотків. Інші короткострокові запозичення включають комерційні позики, вексельні кредити та інші форми залучення тимчасово вільних фінансових ресурсів.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги є складовою залучених джерел формування оборотного капіталу та відображає зобов'язання підприємства перед постачальниками і підрядниками за отримані, але ще не оплачені матеріальні цінності, виконані роботи або надані послуги.

Заборгованість із заробітної плати є складовою поточних зобов'язань підприємства та належить до залучених джерел формування оборотного капіталу. Вона відображає суму нарахованої, але не виплаченої працівникам заробітної плати за виконану роботу у встановлені строки.

Економічна сутність даної заборгованості полягає у тимчасовому використанні підприємством грошових коштів, які фактично належать працівникам, що дозволяє певний період фінансувати поточну діяльність без додаткового залучення зовнішніх ресурсів. У цьому контексті вона виступає як безпроцентне короткострокове джерело фінансування оборотного капіталу.

Розмір заборгованості із заробітної плати залежить від фінансового стану підприємства, графіків виплат, організації розрахунків з персоналом та ефективності управління грошовими потоками. Її надмірне зростання є негативним явищем, оскільки свідчить про порушення платіжної дисципліни, погіршення соціального клімату в колективі та зниження фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, заборгованість із заробітної плати є важливим, але ризиковим елементом залучених джерел формування оборотного капіталу, який потребує чіткого контролю та своєчасного погашення.

Заборгованість перед бюджетом і позабюджетними фондами є складовою поточних зобов'язань підприємства та належить до залучених джерел формування оборотного капіталу. Вона відображає суму нарахованих, але не сплачених у встановлені строки податків, обов'язкових платежів, зборів та внесків до державних і соціальних фондів.

Аванси, отримані від покупців, є складовою поточних зобов'язань підприємства та належать до залучених джерел формування оборотного капіталу. Вони відображають грошові кошти, які підприємство отримує від замовників або споживачів до моменту фактичного постачання продукції, виконання робіт чи надання послуг.

Отже, ефективність формування оборотного капіталу значною мірою залежить від оптимального поєднання різних джерел його фінансування. Раціональна структура джерел сприяє підвищенню платоспроможності, прискоренню оборотності капіталу та зміцненню фінансової стійкості підприємства в умовах ринкової економіки.

1.3. Основні методи оцінки ефективності використання оборотного капіталу

Методи аналізу оборотних коштів на підприємстві є важливим інструментом фінансового менеджменту, що забезпечує комплексну оцінку стану, структури та ефективності використання оборотного капіталу. Оборотні кошти відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності виробничо-господарського процесу, тому їх раціональне використання безпосередньо впливає на ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

У сучасних умовах господарювання зростає значення якісного аналізу оборотних активів, оскільки він дозволяє своєчасно виявляти проблеми в їх формуванні та використанні, визначати резерви підвищення ефективності та обґрунтовувати управлінські рішення. Для цього застосовується комплекс методів (рис.1.3), які дають змогу оцінити як кількісні, так і якісні характеристики оборотних коштів.

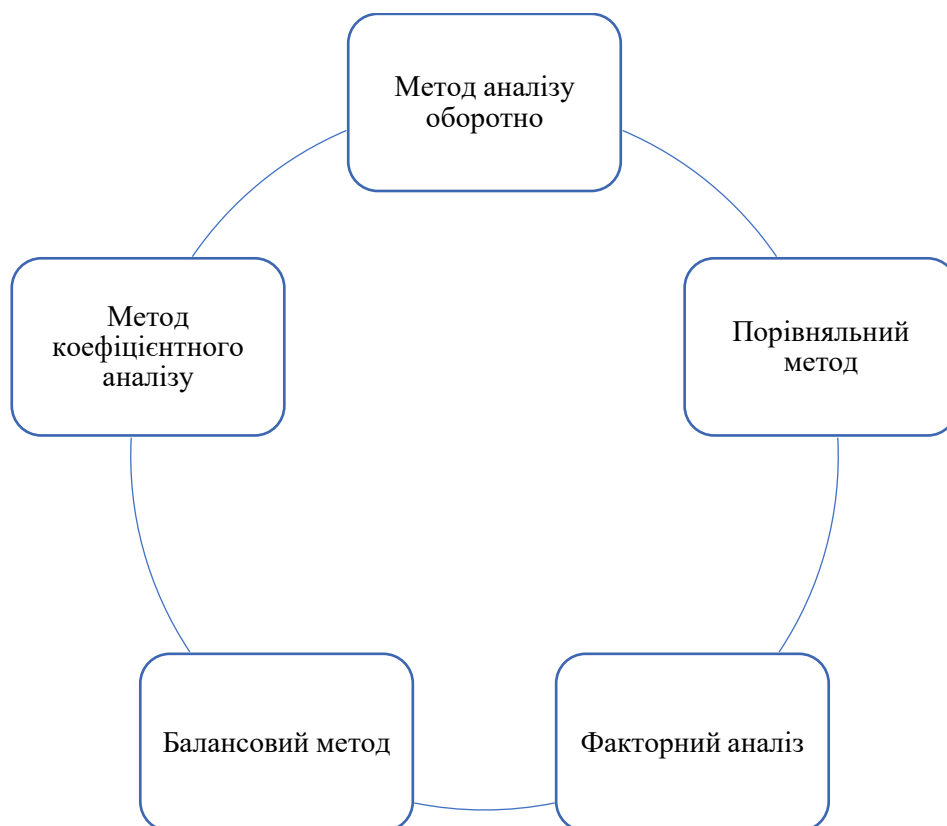

Рис.1.3. Основні методи оцінки ефективності використання оборотного капіталу (побудовано автором за джерелом [5])

Метод коефіцієнтного аналізу використання оборотних коштів є одним із базових інструментів оцінювання ефективності управління оборотним капіталом підприємства. Його сутність полягає у розрахунку системи відносних показників (коефіцієнтів), які характеризують швидкість обороту, рівень завантаження оборотних активів, їх рентабельність та здатність підприємства забезпечувати безперервність операційного циклу.

Коефіцієнтний аналіз базується на принципі співвідношення результату до ресурсів, що його забезпечують. У контексті оборотних коштів це дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство використовує наявні оборотні активи для формування доходу та прибутку. На відміну від абсолютних показників, коефіцієнти забезпечують можливість порівняння у динаміці та між підприємствами різних масштабів.

«Метод аналізу оборотності оборотних активів є важливим елементом фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства, спрямованим на оцінювання інтенсивності використання оборотного капіталу та швидкості його кругообігу в процесі операційної діяльності. Його застосування дозволяє визначити рівень ефективності трансформації авансованих у виробництво ресурсів у грошові кошти через реалізацію продукції» [2].

Методика аналізу оборотності передбачає розрахунок системи взаємопов'язаних показників, серед яких базовими є коефіцієнт оборотності оборотних активів, тривалість одного обороту та коефіцієнт завантаження. Коефіцієнт оборотності відображає кількість повних циклів, які здійснюють оборотні активи за певний період, тоді як тривалість обороту характеризує середній часовий інтервал їхнього повного кругообігу. Коефіцієнт завантаження, у свою чергу, відображає величину оборотних коштів, необхідну для отримання одиниці виручки, і є оберненим до коефіцієнта оборотності.

Аналіз оборотності може здійснюватися як на рівні сукупних оборотних активів, так і в розрізі їх окремих складових, зокрема запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів. Такий підхід забезпечує деталізацію

дослідження та дозволяє виявити конкретні ділянки уповільнення кругообігу капіталу.

Інформаційною базою застосування методу виступають дані бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати та внутрішньої управлінської звітності підприємства. Отримані результати використовуються для оцінювання динаміки ефективності використання оборотного капіталу, виявлення резервів прискорення його обороту та обґрунтування управлінських рішень щодо оптимізації структури активів.

Порівняльний метод аналізу є одним із базових методів економічного дослідження, що застосовується для оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства шляхом зіставлення фактичних показників із базовими орієнтирами. Його сутність полягає у виявленні відхилень, тенденцій та закономірностей розвитку досліджуваних явищ через порівняння однорідних економічних показників у часі, просторі або з нормативними значеннями.

Економічна природа порівняльного методу полягає у тому, що він дозволяє оцінити рівень ефективності діяльності підприємства не ізольовано, а у відносному вимірі, що забезпечує більш об'єктивну інтерпретацію результатів. Порівняння виступає основою для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між змінами показників та факторами, що їх зумовили.

У практиці фінансово-економічного аналізу порівняльний метод реалізується за кількома основними напрямками. Перш за все, це часове порівняння, яке передбачає зіставлення показників підприємства за різні періоди з метою виявлення динаміки їх зміни. Другим напрямом є просторове порівняння, що полягає у зіставленні показників підприємства з аналогічними даними інших суб'єктів господарювання, середньогалузевими значеннями або конкурентами. Третім напрямом є порівняння з нормативами або плановими значеннями, яке дозволяє оцінити ступінь досягнення встановлених цілей та стандартів.

«Факторний аналіз є важливим методом економічного дослідження, що застосовується для виявлення, вимірювання та оцінювання впливу окремих

факторів на зміну результативних показників діяльності підприємства. Його сутність полягає у розкладанні узагальнюючого показника на складові елементи з метою визначення ступеня впливу кожного з них на кінцевий результат» [9].

Особливістю факторного аналізу є необхідність побудови економіко-математичних моделей, які відображають залежність між результативним показником і факторами впливу. Такі моделі можуть мати адитивний, мультиплікативний або комбінований характер, залежно від природи досліджуваного явища.

Результати факторного аналізу мають важливе практичне значення, оскільки дозволяють не лише констатувати зміну показників, але й встановити конкретні причини цих змін. Це створює аналітичну основу для розроблення управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання оборотного капіталу, оптимізацію його структури та прискорення оборотності.

Балансовий метод аналізу є одним із фундаментальних методів економічного дослідження, що ґрунтується на використанні балансового узгодження взаємопов'язаних показників для оцінювання фінансового стану підприємства та ефективності використання його ресурсів. Його сутність полягає у забезпеченні рівноваги між джерелами формування ресурсів і напрямками їхнього використання, що дозволяє виявити фінансові диспропорції та оцінити стійкість господарської системи.

Економічна природа балансового методу базується на принципі рівності активів і пасивів, відповідно до якого ресурси підприємства повинні бути повністю забезпечені відповідними джерелами їх формування. У контексті аналізу оборотного капіталу цей метод дозволяє досліджувати відповідність між оборотними активами та короткостроковими зобов'язаннями, а також визначати рівень забезпеченості підприємства власними оборотними коштами.

Результати застосування балансового методу забезпечують можливість виявлення фінансових диспропорцій, оцінки рівня фінансової стійкості та обґрунтування управлінських рішень щодо оптимізації структури джерел

фінансування оборотного капіталу. Крім того, він є важливим інструментом прогнозування фінансових потреб підприємства.

Отже, комплексне застосування зазначених методів забезпечує об'єктивність та достовірність аналітичних результатів, сприяє виявленню резервів підвищення ефективності використання оборотного капіталу та є важливою основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації фінансових ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ НА ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

2.1. Загальна характеристика та основні показників діяльності підприємства

«ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» є сучасним багатoproфільним підприємством транспортно-логістичної сфери, основним напрямом діяльності якого виступає організація пасажирських перевезень на території України. Компанія функціонує на ринку з 2006 року та за період своєї діяльності сформувала стійкі партнерські зв'язки з великими виробничими підприємствами Волинської області та інших регіонів України. Згідно з інформацією офіційного сайту, підприємство є одним із провідних перевізників пасажирського сегмента у Західному регіоні України та лідером регулярних спеціальних перевезень у Волинській області» [28].

Юридична адреса товариства розташована у селі Рованці Луцького району Волинської області. Підприємство здійснює діяльність у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що забезпечує гнучкість управління та можливість ефективного розподілу фінансових і матеріальних ресурсів. Важливою організаційною особливістю компанії є наявність власної матеріально-технічної бази, до якої входять транспортні засоби, виробничі приміщення та об'єкти технічного обслуговування. Автопарк підприємства налічує майже 100 одиниць транспорту різних категорій і типів, що дозволяє оперативно реагувати на потреби замовників та забезпечувати безперервність транспортного процесу.

«Основним видом економічної діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» є пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення, а також інші види пасажирських перевезень. Водночас підприємство здійснює вантажні автомобільні перевезення, допоміжну діяльність у сфері транспорту,

складське господарство, технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів. Окрім транспортної діяльності, товариство диверсифікує напрями функціонування шляхом здійснення операцій у сфері торгівлі паливом, оренди транспортних засобів, енергетики та супутніх сервісних послуг. Така структура видів діяльності свідчить про прагнення підприємства до розширення господарського потенціалу та мінімізації ризиків функціонування в умовах конкурентного ринку»[28].

Суттєве значення у діяльності підприємства займає надання спеціальних регулярних перевезень для працівників великих промислових підприємств. Серед ключових партнерів компанії - «Кромберг енд Шуберт Україна», «Модерн-Експо», «СКФ Україна», «Тигрес», «Татрафан» та низка інших виробничих компаній. Співпраця з потужними промисловими структурами свідчить про високий рівень довіри до підприємства та відповідність транспортних послуг сучасним стандартам безпеки й якості.

«Основними послугами підприємства є організація регулярних пасажирських перевезень, трансферних перевезень, обслуговування корпоративних маршрутів, оренда автобусів, а також транспортне забезпечення персоналу підприємств. Крім цього, компанія здійснює вантажні перевезення, сервісне обслуговування транспортних засобів та логістичний супровід. На додаткових інформаційних ресурсах зазначається, що товариство також надає послуги TIR-паркінгу, миття вантажного транспорту, ремонту двигунів, обслуговування ходової частини та продажу запасних частин» [28].

Окремої уваги заслуговує інноваційний підхід підприємства до організації транспортних процесів. На офіційному сайті компанії підкреслюється використання власних електронних продуктів для оптимізації транспортно-логістичної діяльності партнерів. Це сприяє автоматизації перевезень, ефективнішому контролю маршрутів та підвищенню точності виконання замовлень. Впровадження цифрових рішень дозволяє компанії формувати конкурентні переваги та адаптуватися до сучасних тенденцій розвитку транспортної галузі.

Система управління персоналом ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» орієнтована на забезпечення стабільної роботи підприємства та підтримання високого рівня професійної компетентності працівників. Колектив компанії характеризується як молодий, професійний та амбітний, що свідчить про орієнтацію керівництва на розвиток кадрового потенціалу й формування сприятливого соціально-психологічного клімату. Значна увага приділяється кваліфікації водіїв, технічного персоналу та менеджерів логістичного напрямку, оскільки саме ці категорії працівників забезпечують якість транспортних послуг та безпеку перевезень.

Управління персоналом здійснюється на основі поєднання адміністративних, організаційних та мотиваційних методів. Функціональний розподіл обов'язків між структурними підрозділами забезпечує чітку координацію виробничих процесів. Важливою складовою кадрової політики є підтримка корпоративної культури, орієнтованої на відповідальність, дисципліну та командну взаємодію. Компанія також приділяє увагу розвитку партнерських відносин із закладами освіти, зокрема у 2021 році було укладено угоду про співпрацю з Волинським національним університетом імені Лесі Українки, що створює передумови для залучення молодих фахівців та проходження практики студентами. [ps.co.ua]

Таким чином, ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» є прикладом підприємства, яке успішно поєднує транспортну, логістичну та сервісну діяльність, забезпечуючи стабільний розвиток і зміцнення позицій на регіональному ринку транспортних послуг. Ефективна організаційна структура, наявність сучасної матеріально-технічної бази, диверсифікація видів діяльності та орієнтація на професійний розвиток персоналу формують основу конкурентоспроможності компанії в сучасних економічних умовах.

На подальшому етапі вивчимо динаміку основних економічних показників економічної діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за останні три роки – 2023-2025 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. Динаміка основних показників економічної діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення					
				2023 до 2020		2024 до 2023		2024 до 2020	
				абсол.	%	абсол.	%	абсол.	%
Обсяг виробництва у відпускних цінах, тис. грн.	15104	43027	25444	27923	184,9	-17583	-40,9	10340	68,5
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	15396,3	42141,7	24465,3	26745	173,7	-17676	-41,9	9069	58,9
Операційні витрати, тис. грн.	30440,8	45938,4	26882,5	15498	50,9	-19056	-41,5	-3558	-11,7
Операційні витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	1,977	1,090	1,099	-0,887	-44,9	0,01	0,8	-0,878	-44,4
Валовий прибуток (збиток "-"), тис. грн.	2245	2771,9	13276,8	527	23,5	10505	379,0	11032	491,4
Чистий прибуток (збиток "-"), тис. грн.	1244,7	-721,3	-1043,0	-1966	-157,9	-322	44,6	-2288	-183,8
Валюта (актив або пасив) балансу на кінець періоду, тис. грн.	74008	71074,9	70223,2	-2933	-4,0	-852	-1,2	-3785	-5,1
Власний капітал на кінець року, тис. грн.	72304,1	68056,2	67013,2	-4248	-5,9	-1043	-1,5	-5291	-7,3
Рентабельність продажу, %	8,1	-1,7	-4,3	-9,8	-121,2	-2,6	149,1	-12,3	-152,7
Рентабельність активів, %	1,7	-1,0	-1,5	-2,7	-160,3	-0,5	46,4	-3,2	-188,3
Рентабельність власного капіталу, %	1,7	-1,1	-1,6	-2,8	-161,6	-0,5	46,9	-3,3	-190,4
Залишкова вартість основних фондів на кінець року, тис. грн.	9283	8791	5867	-491	-5,3	-2925	-33,3	-3416	-36,8
Коефіцієнт зносу основних фондів на кін. року	0,39	0,46	0,57	0,08	19,5	0,11	23,5	0,18	47,6
Фондовіддача основних засобів, грн.	1,02	2,58	1,79	1,56	153,5	-0,79	-30,6	0,77	75,9
Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	28	37	35	9	32,1	-2,0	-5,4	7	25,0
Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн.	6431	6569	7691	138	2,1	1122,6	17,1	1260	19,6
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, грн.	19140	14794	18312	-4346	-22,7	3518,0	23,8	-828	-4,3
Дебіторська заборгованість на кін. року, тис. грн.	4796,6	3681,5	3636	-1115	-23,2	-45,5	-1,2	-1161	-24,2
Кредиторська заборгованість на кін. року, тис. грн.	1317	2412	2903	1095	83,2	491	20,4	1586	120,5

Примітка. Побудовано автором за даними звітності підприємства Додатки А, Б, В.

Упродовж досліджуваного періоду спостерігалися значні зміни в обсягах виробництва у відпускних цінах. У 2024 році підприємство суттєво наростило масштаби діяльності: обсяг виробництва зріс на 27923 тис. грн або на 184,9 % порівняно з 2023 роком. Проте вже у 2025 році відбулося скорочення цього показника на 17583 тис. грн або на 40,9 % відносно попереднього року. Незважаючи на спад у 2025 році, у порівнянні з 2023 роком обсяг виробництва залишився вищим на 10340 тис. грн або на 68,5 %, що свідчить про загальне розширення виробничої діяльності підприємства.

Аналогічна тенденція простежувалася і щодо чистого доходу від реалізації продукції. У 2024 році підприємство забезпечило приріст чистого доходу на 26745 тис. грн або на 173,7 %, що стало наслідком активізації господарської діяльності та збільшення обсягів реалізації послуг. У 2025 році чистий дохід скоротився на 17676 тис. грн або на 41,9 %, однак у цілому за три роки його величина перевищила рівень 2023 року на 9069 тис. грн або на 58,9 %.

Операційні витрати мали суперечливу динаміку. У 2024 році їх обсяг збільшився на 15498 тис. грн або на 50,9 %, що пояснюється розширенням діяльності та збільшенням масштабів надання транспортних послуг. У 2025 році спостерігалось суттєве зменшення витрат – на 19056 тис. грн або на 41,5 % порівняно з 2024 роком. У результаті цього у 2025 році операційні витрати були навіть нижчими за рівень 2023 року на 3558 тис. грн або на 11,7 %, що свідчить про посилення контролю над витратами та певну оптимізацію господарської діяльності.

Позитивною тенденцією стало зниження операційних витрат на 1 грн реалізованої продукції. У 2024 році цей показник скоротився з 1,977 грн до 1,090 грн, тобто на 44,9 %, що свідчило про підвищення ефективності використання ресурсів. У 2025 році показник практично не змінився та становив 1,099 грн, що вказує на збереження досягнутого рівня витратомісткості діяльності.

Суттєві позитивні зміни відбулися у формуванні валового прибутку підприємства. Якщо у 2023 році його величина становила 2245 тис. грн, то у

2025 році – вже 13276,8 тис. грн. Найбільший приріст спостерігався саме у 2025 році, коли валовий прибуток збільшився на 10505 тис. грн або на 379% порівняно з 2024 роком. Загалом за 2023–2025 роки приріст валового прибутку склав 11032 тис. грн або 491,4%, що свідчить про зростання валової ефективності діяльності підприємства.

Водночас чистий фінансовий результат характеризувався негативною тенденцією. У 2023 році підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 1244,7 тис. грн, тоді як у 2024 році його діяльність стала збитковою, а чистий збиток становив 721,3 тис. грн. У 2025 році збитковість поглибилася до 1043 тис. грн. У порівнянні з 2023 роком чистий фінансовий результат погіршився на 2288 тис. грн або на 183,8 %. Це свідчить про наявність значних непрямих витрат, фінансових навантажень або інших факторів, які негативно впливали на кінцевий результат діяльності.

Зниження ефективності господарської діяльності підтверджується також динамікою показників рентабельності. Рентабельність продажу у 2023 році становила 8,1 %, тоді як у 2024 році вона набула від'ємного значення (-1,7 %), а у 2025 році знизилася до -4,3 %. Аналогічно погіршилися показники рентабельності активів та власного капіталу. Це свідчить про зниження загальної економічної ефективності діяльності підприємства та погіршення результативності використання наявних ресурсів.

Вартість активів підприємства та величина власного капіталу протягом досліджуваного періоду поступово скорочувалися. Валюта балансу у 2025 році зменшилася на 3785 тис. грн або на 5,1 % порівняно з 2023 роком, а власний капітал скоротився на 5291 тис. грн або на 7,3 %. Така тенденція свідчить про певне зменшення фінансової стійкості підприємства.

Негативні зміни відбулися і в стані основних засобів. Залишкова вартість основних фондів скоротилася на 36,8 %, тоді як коефіцієнт їх зносу зріс із 0,39 до 0,57. Це вказує на поступове фізичне та моральне старіння матеріально-технічної бази підприємства. Водночас фондівіддача основних засобів у 2025

році залишалася вищою за рівень 2023 року на 75,9 %, що свідчить про відносно ефективніше використання наявних основних фондів.

Кадровий потенціал підприємства у цілому характеризувався позитивною динамікою. Середньооблікова чисельність штатних працівників у 2025 році перевищувала рівень 2023 року на 25 %. Також простежувалося зростання фонду оплати праці на 19,6 %, що свідчить про збільшення витрат підприємства на персонал. Середньомісячна заробітна плата у 2024 році істотно знизилася, однак у 2025 році частково відновилася та досягла 18312 грн. Незважаючи на це, у порівнянні з 2023 роком рівень середньомісячної оплати праці залишався нижчим на 4,3 %.

Позитивним фактором є скорочення дебіторської заборгованості на 24,2 % упродовж 2023–2025 років, що свідчить про покращення розрахункової дисципліни контрагентів та прискорення обігу коштів. Водночас кредиторська заборгованість зросла більш ніж у два рази, а саме на 120,5 %, що може свідчити про підвищення залежності підприємства від залучених короткострокових джерел фінансування.

Отже, результати аналізу дають підстави стверджувати, що у діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» упродовж 2023–2025 років поєднувалися як позитивні, так і негативні тенденції. Підприємство забезпечило розширення масштабів діяльності, підвищення валового прибутку та покращення окремих показників операційної ефективності, однак водночас зіткнулося з проблемою збитковості, зниження рентабельності, скорочення власного капіталу та погіршення стану основних засобів. Це свідчить про необхідність удосконалення системи фінансового управління, оновлення матеріально-технічної бази та підвищення загальної ефективності використання ресурсів підприємства.

2.2. Аналіз динаміки окремих елементів оборотного капіталу підприємства

На початковому етапі дослідження вивчимо динаміку елементів оборотних засобів цього підприємства за 2023-2025 роки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Динаміка елементів оборотних засобів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення 2025р. до 2023р.	
				абсол.	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	2005,5	2534,5	2341,8	336	16,8
Запаси	1028,4	1369,7	2482,1	1454	141,4
Поточні біологічна активи	0	0	0	0	0,0
Дебіторська заборгованість	4796,6	3681,5	3636,1	-1161	-24,2
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0,0
Витрати майбутніх періодів	209,4	211,1	391,1	182	86,8
Інші оборотні активи	98,3	111,6	126,6	28	28,8
Всього оборотні засоби	8138,2	7908,4	8977,7	840	10,3

Упродовж досліджуваного періоду загальна вартість оборотних засобів підприємства мала тенденцію до зростання. Якщо у 2023 році їх сума становила 8138,2 тис. грн, то у 2025 році – 8977,7 тис. грн. Загальний приріст оборотних активів склав 839,5 тис. грн або 10,3 %. Це свідчить про поступове розширення поточної господарської діяльності підприємства та збільшення обсягів ресурсів, задіяних в операційному циклі.

Одним із вагомих елементів оборотних засобів залишалися грошові кошти та їх еквіваленти. У 2024 році їх обсяг збільшився до 2534,5 тис. грн, що свідчило про підвищення рівня поточної платоспроможності підприємства. У 2025 році сума грошових коштів дещо скоротилася і становила 2341,8 тис. грн, однак у порівнянні з 2023 роком показник залишився вищим на 336,3 тис. грн або на 16,8 %. Така динаміка свідчить про підтримання підприємством необхідного рівня ліквідності для забезпечення поточних розрахунків та фінансування операційної діяльності.

Найбільш суттєві зміни відбулися у складі запасів підприємства. За досліджуваний період їх величина зросла з 1028,4 тис. грн до 2482,1 тис. грн. Абсолютний приріст становив 1453,7 тис. грн або 141,4 %. Подібне збільшення може бути пов'язане з нарощенням обсягів діяльності підприємства, формуванням додаткових матеріальних резервів, збільшенням запасів пально-мастильних матеріалів, запасних частин та інших ресурсів, необхідних для забезпечення безперервності перевізного процесу. Водночас надмірне зростання запасів може свідчити і про уповільнення їх оборотності або накопичення надлишкових ресурсів.

Важливою позитивною тенденцією стало скорочення дебіторської заборгованості. У 2023 році її обсяг становив 4796,6 тис. грн, тоді як у 2025 році – 3636,1 тис. грн. Загальне зменшення склало 1160,5 тис. грн або 24,2 %. Така динаміка свідчить про покращення системи розрахунків із контрагентами, підвищення платіжної дисципліни клієнтів та більш ефективну політику управління дебіторською заборгованістю. Скорочення обсягів дебіторської заборгованості позитивно впливає на ліквідність підприємства та прискорює оборотність оборотних коштів.

Витрати майбутніх періодів мали стійку тенденцію до зростання. У 2025 році їх величина досягла 391,1 тис. грн, що на 181,7 тис. грн або 86,8 % більше порівняно з 2023 роком. Така зміна може бути пов'язана зі збільшенням попередньо здійснених витрат на страхування транспортних засобів, передплату послуг, орендні платежі чи інші витрати, які будуть включатися до складу витрат у наступних звітних періодах.

Інші оборотні активи підприємства також демонстрували поступове збільшення. Упродовж 2023–2025 років їх вартість зросла на 28,3 тис. грн або 28,8 %, що може свідчити про розширення обсягів супутніх операційних активів та зростання різних видів поточних ресурсів, не віднесених до основних елементів оборотних засобів.

Отже, результати аналізу свідчать, що протягом 2023–2025 років ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» забезпечило загальне збільшення оборотних

засобів, покращило стан розрахунків із дебіторами та підтримувало достатній рівень грошових ресурсів. Водночас суттєве зростання запасів і витрат майбутніх періодів потребує подальшого контролю з боку управлінського персоналу з метою забезпечення ефективної структури оборотного капіталу та оптимізації швидкості його обігу.

Після цього вивчимо зміну структури оборотних засобів за елементами за 2023-2025 роки (рис. 2.1).

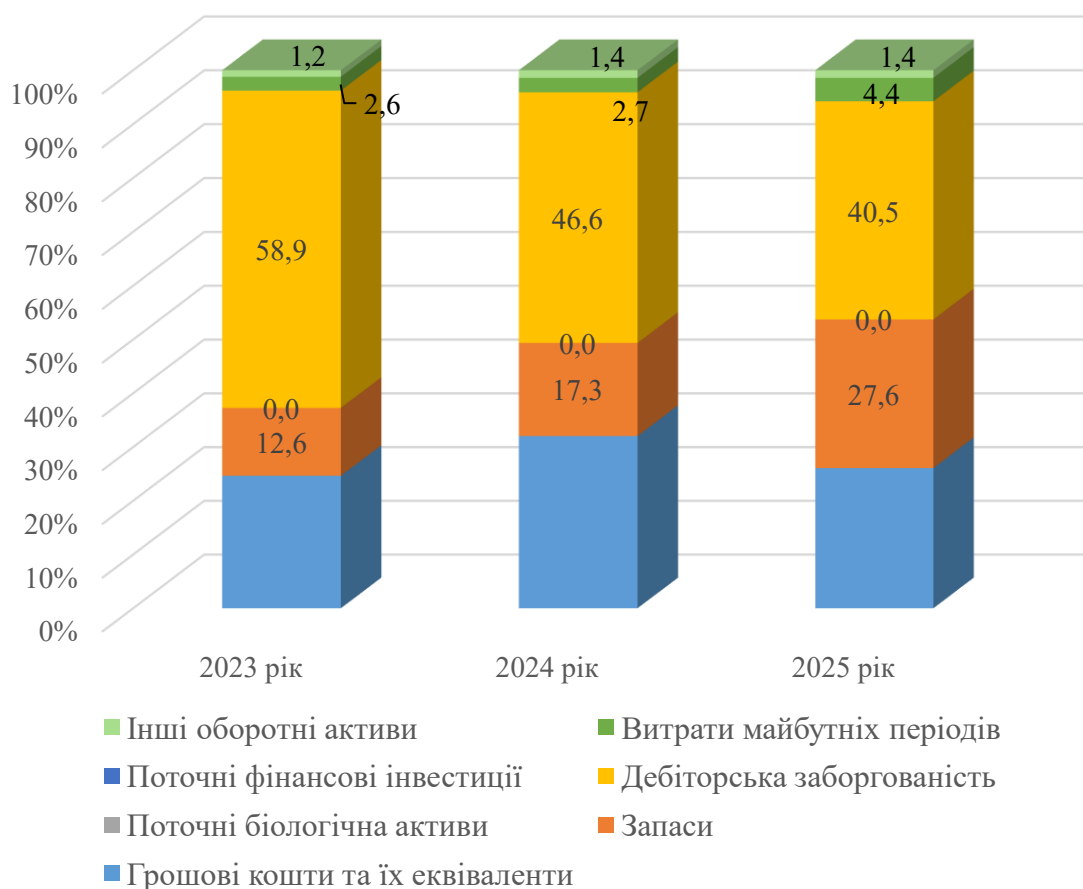

Рис. 2.1. Зміна структури оборотних засобів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за елементами за 2023-2025 роки (побудовано автором за даними підприємства)

Найбільшу частку в структурі оборотних засобів протягом усього досліджуваного періоду займала дебіторська заборгованість. У 2023 році її питома вага становила 58,9 % загального обсягу оборотних активів. У 2024 році цей показник зменшився до 46,6 %, а у 2025 році – до 40,5 %. Зниження частки дебіторської заборгованості у структурі оборотних засобів є позитивною

тенденцією, оскільки свідчить про скорочення обсягів відволікання коштів у розрахунки з контрагентами та прискорення оборотності капіталу.

Загалом структура оборотних засобів підприємства за 2023-2025 роки зазнала певної оптимізації. Зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості поряд зі зростанням частки запасів та стабільним рівнем грошових коштів свідчить про поступову зміну пріоритетів управління оборотним капіталом. Виявлені тенденції можуть характеризувати прагнення підприємства до забезпечення вищої операційної стабільності, підвищення рівня матеріальної забезпеченості виробничого процесу та покращення поточної платоспроможності.

Надалі вивчимо динаміку елементів запасів аналізованого підприємства за 2023-2025 роки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Динаміка елементів запасів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення 2025р. до 2023р.	
				абсол.	%
Виробничі запаси	698,7	967	1483,7	785	112,4
Незавершене виробництво	0	0	0	0	0,0
Готова продукція	0	1,4	0	0	0,0
Товари	329,7	401,3	998,4	669	202,8
Всього запаси	1028,4	1369,7	2482,1	1454	141,4

Загальна вартість запасів упродовж досліджуваного періоду мала стійку тенденцію до зростання. Якщо у 2023 році обсяг запасів становив 1028,4 тис. грн, то у 2025 році він збільшився до 2482,1 тис. грн. Абсолютний приріст за аналізований період склав 1453,7 тис. грн або 141,4 %, що свідчить про суттєве нарощення матеріального забезпечення діяльності підприємства.

Позитивною тенденцією є те, що зростання запасів супроводжувалося розширенням операційної діяльності підприємства. Водночас надмірне збільшення окремих елементів запасів може призводити до уповільнення

оборотності оборотного капіталу та зростання витрат на їх зберігання й обслуговування. У зв'язку з цим важливого значення набуває забезпечення оптимального рівня матеріальних ресурсів та вдосконалення системи управління запасами.

Отже, результати аналізу свідчать, що впродовж 2023-2025 років ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» суттєво наростило обсяги запасів, передусім за рахунок виробничих запасів і товарів. Відсутність незавершеного виробництва та мінімальний обсяг готової продукції підтверджують сервісний характер діяльності підприємства. Виявлені тенденції характеризують прагнення підприємства підтримувати належний рівень матеріально-технічного забезпечення та забезпечувати безперервність надання транспортних послуг.

Надалі вивчимо зміну структури елементів запасів підприємства за 2023-2025 роки (рис. 2.2).

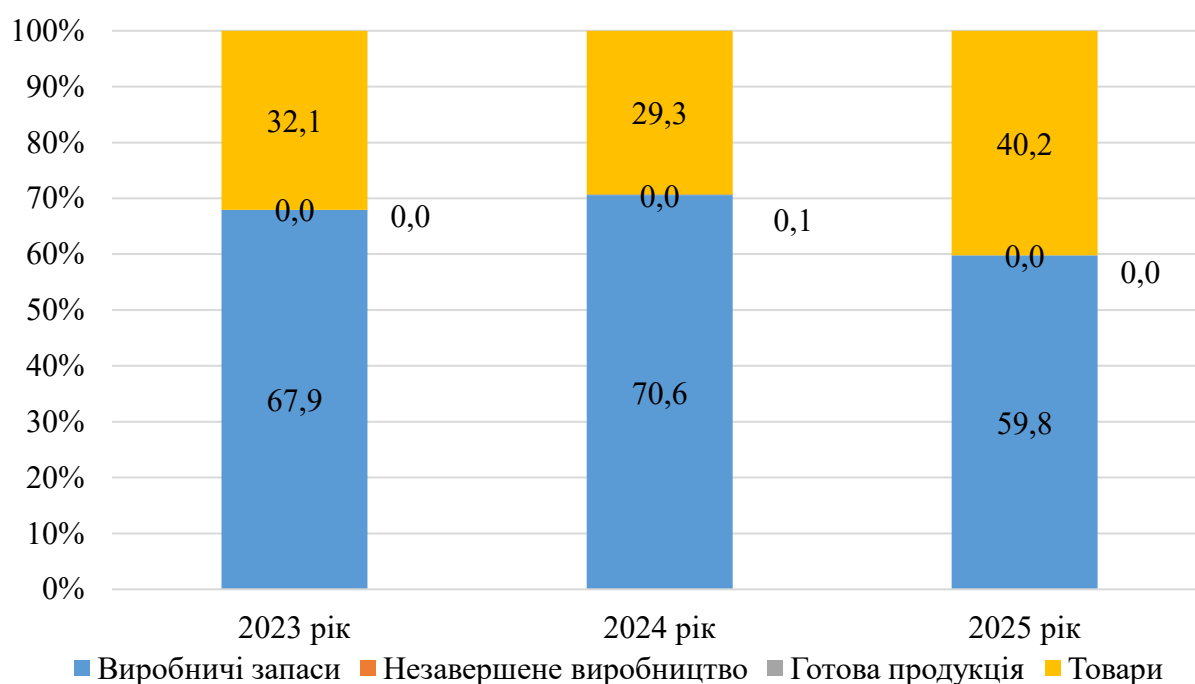

Рис. 2.2. Зміна структури елементів запасів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за 2023-2025 роки (побудовано автором за даними підприємства)

Упродовж усього досліджуваного періоду домінуючу частку у структурі запасів займали виробничі запаси. У 2023 році їх питома вага становила 67,9 %

загального обсягу запасів, у 2024 році вона збільшилася до 70,6 %, що свідчило про посилення орієнтації підприємства на формування матеріально-технічної бази для забезпечення основної діяльності. Проте у 2025 році частка виробничих запасів скоротилася до 59,8 %. Незважаючи на абсолютне зростання їх вартості, відносне зменшення питомої ваги було зумовлене більш швидкими темпами зростання інших елементів запасів, насамперед товарів.

Суттєві зміни відбулися у структурі товарів. Якщо у 2023 році їх частка становила 32,1 %, то у 2024 році вона дещо знизилася до 29,3 %. У 2025 році спостерігалось істотне збільшення питомої ваги товарів до 40,2 %. Подібна динаміка свідчить про розширення торговельної складової діяльності підприємства, активізацію операцій із реалізації супутньої продукції або збільшення обсягів придбаних ресурсів, призначених для подальшого продажу чи використання у господарській діяльності.

Загалом структура запасів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» упродовж 2023–2025 років характеризувалася переважанням виробничих запасів та поступовим зростанням частки товарів. Це свідчить про посилення матеріальної складової господарської діяльності підприємства та розширення обсягів ресурсів, необхідних для забезпечення транспортно-логістичних процесів. Одночасно відсутність незавершеного виробництва і незначна частка готової продукції підтверджують, що діяльність підприємства має переважно сервісний характер і не пов'язана з класичним виробничим циклом.

На подальшому етапі аналізу вивчено динаміку елементів дебіторської заборгованості підприємства за 2023-2025 роки (табл. 2.4).

Упродовж досліджуваного періоду загальний обсяг дебіторської заборгованості мав тенденцію до скорочення. Якщо у 2023 році її сума становила 4796,6 тис. грн, то у 2025 році — 3636,1 тис. грн. Загальне зменшення становило 1160,5 тис. грн або 24,2 %, що свідчить про підвищення ефективності політики управління дебіторською заборгованістю та покращення платіжної дисципліни контрагентів.

Таблиця 2.4. Динаміка елементів дебіторської заборгованості підприємства за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення 2025р. до 2023р.	
				абсол.	%
за продукцію, роботи та послуги	3616	2465,6	1918,9	-1697	-46,9
за виданими авансами	0	0	0	0	0,0
з бюджетом	985,7	1108,9	1108,9	123	12,5
інша поточна заборгованість	194,9	107,0	608,3	413	212,1
Всього дебіторська заборгованість	4796,6	3681,5	3636,1	-1161	-24,2

Найбільшу суму в дебіторській заборгованості займала заборгованість за продукцію, роботи та послуги. У 2023 році її обсяг становив 3616 тис. грн, у 2024 році – 2465,6 тис. грн, а у 2025 році скоротився до 1918,9 тис. грн. Загальне зменшення цієї складової склало 1697,1 тис. грн або 46,9 %. Подібна тенденція свідчить про прискорення розрахунків із замовниками послуг та скорочення термінів погашення дебіторської заборгованості. Крім того, це може бути результатом більш жорсткого контролю за виконанням договірних зобов'язань та удосконалення системи роботи з клієнтами.

Загалом аналіз динаміки елементів дебіторської заборгованості дозволяє зробити висновок, що впродовж 2023–2025 років ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» вдалося скоротити основну частину комерційної дебіторської заборгованості, пов'язаної з реалізацією продукції, робіт та послуг. Це позитивно вплинуло на ліквідність підприємства та сприяло прискоренню оборотності оборотних коштів. Водночас зростання інших видів дебіторської заборгованості вимагає подальшого контролю з боку управлінського персоналу з метою недопущення відволікання фінансових ресурсів з обороту підприємства.

Надалі вивчимо зміну структури за елементами дебіторської заборгованості підприємства за 2023-2025 роки (рис. 2.3).

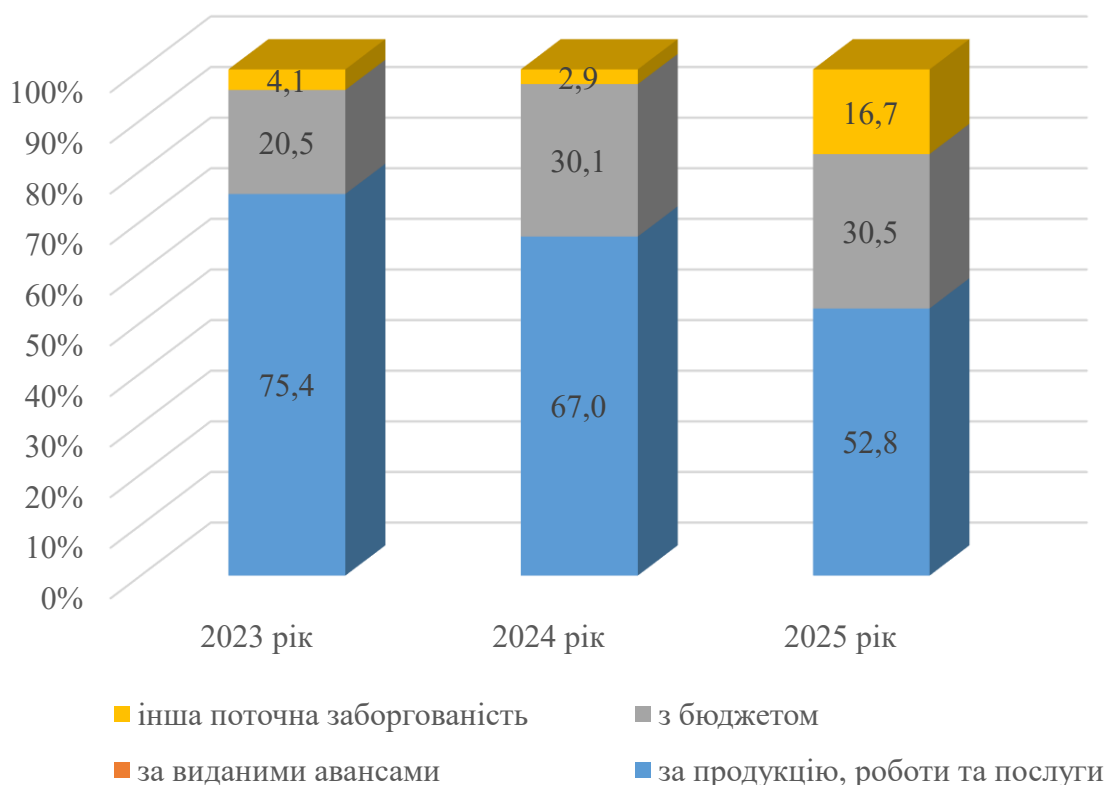

Рис. 2.3. Зміна структури елементів дебіторської заборгованості ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за 2023-2025 роки (побудовано автором за даними підприємства)

Протягом усього досліджуваного періоду найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості займала заборгованість за продукцію, роботи та послуги. У 2023 році її питома вага становила 75,4% загального обсягу дебіторської заборгованості. У 2024 році цей показник скоротився до 67,0%, а у 2025 році – до 52,8 %. Така тенденція свідчить про поступове скорочення обсягів комерційного кредитування споживачів послуг підприємства та покращення системи контролю за своєчасністю розрахунків із клієнтами. Зменшення питомої ваги цієї складової позитивно впливає на ліквідність підприємства та прискорення оборотності оборотного капіталу.

Загалом структура дебіторської заборгованості ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» у 2023–2025 роках характеризувалася поступовим скороченням питомої ваги найбільшої складової – заборгованості за продукцію, роботи та послуги – та одночасним підвищенням частки інших видів дебіторської заборгованості.

Такі зміни свідчать про трансформацію структури поточних розрахунків підприємства, покращення роботи з основними дебіторами та зміщення акцентів у формуванні дебіторської заборгованості. Водночас зростання частки інших поточних вимог вимагає постійного моніторингу з боку керівництва підприємства з метою забезпечення належного рівня фінансової стійкості та ліквідності.

2.3. Узагальнююча оцінка ефективності використання оборотного капіталу підприємства

Оборотний капітал підприємства має важливе значення для забезпечення стабільності його господарської діяльності, оскільки саме вони формують основу безперервного здійснення операційного процесу та реалізації продукції і послуг. Рівень ефективності використання оборотного капіталу визначається системою економічних показників, серед яких одне з ключових місць належить коефіцієнту оборотності. З метою оцінювання ефективності використання оборотного капіталу доцільно застосовувати показник їх оборотності, який визначається як співвідношення обсягу реалізованої продукції до середнього залишку всіх оборотних активів або окремих їх елементів.

На початковому етапі вивчимо динаміку коефіцієнтів оборотності оборотних засобів підприємства за окремими елементами (табл. 2.5).

Загальний коефіцієнт оборотності оборотних засобів упродовж досліджуваного періоду мав нестабільну динаміку. У 2023 році він становив 1,9 обороту, у 2024 році зріс до 5,3 обороту, а у 2025 році знизився до 2,7 обороту. Незважаючи на спад у 2025 році порівняно з попереднім роком, у цілому за аналізований період показник збільшився на 0,8 обороту або 44 %. Така тенденція свідчить про загальне підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства та прискорення їх обігу порівняно з 2023 роком.

Таблиця 2.5. Динаміка коефіцієнтів оборотності оборотних засобів
ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за окремими елементами за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення 2025р. до 2023р.	
				абсол.	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	7,7	16,6	10,4	3	36,1
Запаси	15,0	30,8	9,9	-5	-34,2
Поточні біологічна активи	0,0	0,0	0,0	0	0,0
Дебіторська заборгованість	3,2	11,4	6,7	4	109,6
Поточні фінансові інвестиції	0,0	0,0	0,0	0	0,0
Витрати майбутніх періодів	73,5	199,6	62,6	-11	-14,9
Інші оборотні активи	156,6	377,6	193,2	37	23,4
Всього оборотні засоби	1,9	5,3	2,7	1	44,0

Коефіцієнт оборотності грошових коштів та їх еквівалентів також характеризувався позитивними змінами. У 2023 році він становив 7,7 обороту, у 2024 році зріс до 16,6 обороту, а у 2025 році – до 10,4 обороту. Загальний приріст показника склав 2,8 обороту або 36,1 %. Це свідчить про підвищення інтенсивності використання грошових ресурсів підприємства та збільшення обсягів реалізації у розрахунку на одиницю грошових коштів.

Найвищими значеннями характеризувався коефіцієнт оборотності інших оборотних активів. У 2023 році він становив 156,6 обороту, у 2024 році зріс до 377,6 обороту, а у 2025 році знизився до 193,2 обороту. Незважаючи на спад у 2025 році порівняно з попереднім роком, загалом показник зріс на 36,6 обороту або 23,4 %. Це свідчить про високу інтенсивність використання інших складових оборотного капіталу у господарському процесі.

Отже, результати аналізу свідчать, що протягом 2023-2025 років ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» загалом підвищило ефективність використання оборотних засобів, про що свідчить зростання загального коефіцієнта їх оборотності. Позитивні зміни спостерігалися також щодо швидкості обігу грошових коштів та дебіторської заборгованості. Водночас уповільнення оборотності запасів у 2025 році може свідчити про необхідність удосконалення системи управління матеріальними ресурсами з метою забезпечення

оптимальної швидкості їх обігу та недопущення накопичення надлишкових запасів.

Надалі вивчимо зміну коефіцієнтів оборотності оборотних засобів підприємства за елементами запасів підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6. Динаміка коефіцієнтів оборотності оборотних засобів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за елементами запасів підприємства за 2023-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення 2025р. до 2023р.	
				абсол.	%
Виробничі запаси	22,0	43,6	16,5	-6	-25,2
Незавершене виробництво	0,0	0,0	0,0	0	0,0
Готова продукція	0,0	30101,2	0,0	0	0,0
Товари	46,7	0,0	0,0	-47	-100,0
Всього запаси	15,0	30,8	9,9	-5	-34,2

Отже, результати проведеного аналізу дають підстави стверджувати, що упродовж 2023-2025 років ефективність використання окремих елементів запасів ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» змінювалася нерівномірно. Позитивні зміни спостерігалися у 2024 році, коли підприємство забезпечило суттєве прискорення оборотності виробничих запасів і загального обсягу запасів. Водночас у 2025 році відбулося уповільнення швидкості їх обігу, що може свідчити про накопичення матеріальних ресурсів та зниження ефективності управління запасами. Це обумовлює необхідність удосконалення системи контролю за обсягами складських залишків і підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів у господарському процесі підприємства.

На завершальному етапі вивчено динаміку коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості на підприємстві за 2023-2025 рр. (рис. 2.4).

У 2023 році значення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості становило 3,2 обороту. Це свідчило про відносно повільний обіг дебіторської

заборгованості та значний період перебування коштів у розрахунках із покупцями та замовниками.

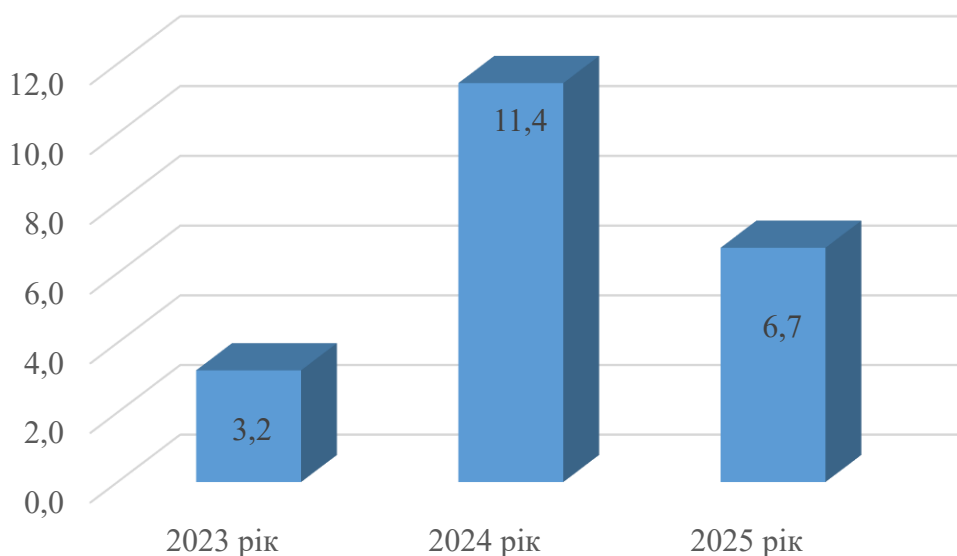

Рис. 2.4. Зміна коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» за 2023-2025 роки (побудовано автором за даними підприємства)

У 2025 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості знизився до 6,7 обороту. Незважаючи на погіршення показника порівняно з 2024 роком, його рівень залишився вищим за значення 2023 року більш ніж удвічі. Це свідчить про те, що підприємство загалом зберегло вищу швидкість обігу дебіторської заборгованості порівняно з початком досліджуваного періоду.

Загальна тенденція зміни коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості дозволяє зробити висновок про покращення ефективності використання коштів у розрахунках та підвищення рівня платіжної дисципліни дебіторів. Водночас скорочення показника у 2025 році свідчить про необхідність подальшого вдосконалення системи контролю за станом дебіторської заборгованості та оптимізації кредитної політики підприємства з метою забезпечення стабільного рівня ліквідності й фінансової стійкості.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У даній кваліфікаційній роботі бакалавра представлено узагальнення авторських результатів аналізу й оцінки, також систематизовано пропозиції для підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства на прикладі ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД», що дозволило сформулювати такі висновки:

1. Оборотний капітал є важливою економічною категорією, що відображає сукупність фінансових ресурсів, авансованих у формування оборотних активів підприємства з метою забезпечення безперервності його виробничо-комерційного циклу. Його економічна сутність полягає у постійному кругообігу вартості, в процесі якого оборотні активи послідовно змінюють свою форму від грошової до виробничої, товарної і знову грошової.

2. Джерела формування оборотного капіталу підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності його операційної діяльності, ліквідності та фінансової стійкості. Вони формуються за рахунок власних, позикових і залучених ресурсів, кожен із яких виконує специфічну функцію у фінансуванні оборотних активів.

3. Проведене узагальнення методів аналізу використання оборотного капіталу підприємства дає підстави стверджувати, що вони формують цілісну систему науково обґрунтованого оцінювання ефективності управління оборотними ресурсами. Застосування комплексу методів – порівняльного, коефіцієнтного, аналізу оборотності, факторного та балансового – забезпечує всебічне дослідження процесів формування, розміщення та використання оборотних активів.

4. Проведене у другому розділі дослідження дозволило комплексно оцінити особливості функціонування та ефективність використання оборотного капіталу ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» упродовж 2023–2025 років. Встановлено, що підприємство займає вагомe місце на ринку транспортно-логістичних послуг Західного регіону України та характеризується

диверсифікованою структурою діяльності, сучасною матеріально-технічною базою і налагодженими партнерськими зв'язками з великими виробничими підприємствами. Результати аналізу основних показників економічної діяльності свідчать про неоднозначний характер розвитку підприємства. У 2024 році спостерігалось суттєве збільшення обсягів виробництва та чистого доходу від реалізації послуг, однак у 2025 році відбулося певне скорочення масштабів діяльності. Незважаючи на це, у порівнянні з 2023 роком обсяги реалізації та виробництва залишилися вищими, що вказує на загальне розширення господарської діяльності. Позитивним фактором стало також скорочення операційних витрат на одиницю реалізованої продукції та зростання валового прибутку.

5. Разом із тим встановлено погіршення кінцевих фінансових результатів діяльності. Упродовж 2024–2025 років підприємство отримувало чисті збитки, що зумовило зниження показників рентабельності активів, продажу та власного капіталу. Негативною тенденцією також стало скорочення вартості власного капіталу й підвищення ступеня зносу основних засобів, що свідчить про необхідність оновлення матеріально-технічної бази підприємства та посилення фінансової стійкості.

6. Дослідження структури та динаміки оборотного капіталу показало, що загальна величина оборотних засобів мала тенденцію до зростання. Основними складовими оборотних активів залишалися дебіторська заборгованість, запаси та грошові кошти. Позитивною тенденцією стало скорочення дебіторської заборгованості та підвищення швидкості її обігу, що свідчить про покращення розрахункової дисципліни контрагентів і більш ефективне управління поточними розрахунками. Водночас суттєве зростання запасів може свідчити як про розширення діяльності підприємства, так і про можливе уповільнення їх оборотності.

7. У структурі запасів переважали виробничі запаси, що підтверджує матеріальну спрямованість забезпечення транспортного процесу. Зростання частки товарів у загальному обсязі запасів свідчить про активізацію супутньої

торговельної діяльності підприємства. Відсутність незавершеного виробництва та мінімальний обсяг готової продукції підтверджують сервісний характер діяльності товариства.

8. Оцінка показників оборотності засвідчила загальне підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства. Зросли коефіцієнти оборотності грошових коштів, дебіторської заборгованості та оборотних активів у цілому. Водночас у 2025 році спостерігалось уповільнення оборотності запасів, що вимагає удосконалення системи управління матеріальними ресурсами та оптимізації обсягів складських залишків.

9. Отже, результати дослідження дозволяють зробити висновок, що ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД» має достатній потенціал для подальшого розвитку, однак потребує підвищення ефективності фінансового управління, оптимізації структури оборотного капіталу та посилення контролю за витратами і станом матеріальних ресурсів.

Ефективність використання оборотного капіталу є одним із ключових факторів фінансової стійкості та конкурентоспроможності промислових підприємств. Оборотний капітал забезпечує безперервність виробничого процесу, фінансування поточної діяльності та своєчасне виконання зобов'язань. У сучасних умовах нестабільного економічного середовища України особливо актуальним є пошук шляхів (Додаток В) його раціонального використання.

Оптимізація структури оборотного капіталу є важливим напрямом підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, що передбачає формування такого співвідношення його складових, яке забезпечує безперервність виробничого процесу при мінімальному обсязі заморожених фінансових ресурсів.

Структура оборотного капіталу включає виробничі запаси (сировину, матеріали, паливо), незавершене виробництво, готову продукцію, дебіторську заборгованість та грошові кошти. Раціональне співвідношення між цими елементами дозволяє забезпечити баланс між ліквідністю підприємства та ефективністю використання ресурсів.

Основною метою оптимізації є зменшення надлишкових запасів при одночасному забезпеченні безперервності виробництва. Надмірне накопичення матеріалів і готової продукції призводить до уповільнення оборотності капіталу та збільшення витрат на зберігання, тоді як недостатній рівень запасів може спричинити перебої у виробничому процесі.

«Важливим елементом є також підтримання оптимального рівня дебіторської заборгованості. Надмірне її зростання зменшує обсяг грошових коштів, доступних для обороту, що негативно впливає на ліквідність підприємства. Тому необхідно забезпечувати своєчасне повернення коштів від покупців та ефективно управління кредитною політикою.

Оптимізація структури оборотного капіталу передбачає також підтримання достатнього, але не надлишкового обсягу грошових коштів. Це дозволяє підприємству своєчасно виконувати поточні зобов'язання та уникати фінансових ризиків, пов'язаних із неплатоспроможністю» [7].

Використання сучасних методів управління запасами є важливим напрямом підвищення ефективності діяльності промислових підприємств, оскільки дозволяє забезпечити безперервність виробничого процесу при мінімізації витрат на зберігання та утримання матеріальних ресурсів. Рациональне управління запасами сприяє прискоренню оборотності оборотного капіталу та покращенню фінансових результатів підприємства.

Сучасні підходи до управління запасами базуються на використанні економічно обґрунтованих методів планування, контролю та оптимізації матеріальних потоків. Також широко застосовується модель економічного розміру замовлення, яка дає змогу визначити оптимальний обсяг закупівлі матеріалів з урахуванням витрат на замовлення та зберігання. Використання цієї моделі допомагає мінімізувати загальні витрати, пов'язані з формуванням запасів.

Зменшення тривалості виробничого циклу є одним із ключових напрямів підвищення ефективності використання оборотного капіталу промисловими підприємствами. Воно передбачає скорочення часу від моменту надходження

сировини у виробництво до отримання готової продукції, що безпосередньо впливає на прискорення оборотності оборотних коштів та зниження витрат підприємства. Сутність даного напрямку полягає в оптимізації всіх етапів виробничого процесу, включаючи підготовчі операції, безпосереднє виробництво, контроль якості та внутрішню логістику. Чим коротший виробничий цикл, тим менше коштів перебуває в незавершеному виробництві, що підвищує ліквідність підприємства.

Одним із основних шляхів скорочення виробничого циклу є впровадження сучасних технологій та модернізація обладнання. Використання високопродуктивної техніки дозволяє зменшити час виконання технологічних операцій, підвищити точність і якість виробництва та скоротити простой.

Важливу роль відіграє також удосконалення організації виробничого процесу. Це включає раціональне планування виробничих потоків, усунення зайвих операцій, оптимізацію розміщення робочих місць та зменшення часу на переміщення матеріалів і напівфабрикатів між стадіями виробництва.

«Суттєвим фактором є підвищення рівня автоматизації та цифровізації виробництва. Використання автоматизованих систем управління дозволяє скоротити час виконання операцій, зменшити вплив людського фактора та підвищити стабільність виробничого процесу» [12].

Крім того, важливим є вдосконалення системи внутрішнього контролю якості, що дозволяє своєчасно виявляти дефекти та запобігати повторному виконанню робіт, яке збільшує тривалість виробничого циклу.

Підвищення ефективності логістики та постачання є важливим напрямом оптимізації використання оборотного капіталу промислових підприємств, оскільки саме логістичні процеси значною мірою визначають рівень запасів, швидкість обороту матеріальних ресурсів та стабільність виробничої діяльності.

Сутність цього напрямку полягає в удосконаленні системи управління матеріальними потоками від постачальників до кінцевого споживача з метою мінімізації витрат, скорочення часу доставки та забезпечення безперервності

виробництва. Ефективна логістика дозволяє уникати надлишкового накопичення запасів і зменшує потребу в додатковому оборотному капіталі.

Одним із ключових шляхів підвищення ефективності є оптимізація постачальницьких зв'язків. Встановлення довгострокових партнерських відносин із надійними постачальниками сприяє стабільності поставок, зниженню ризиків перебоїв у виробництві та отриманню вигідніших умов закупівель.

Важливим є також удосконалення транспортно-складської логістики. Раціональне планування маршрутів, вибір оптимальних видів транспорту, скорочення часу обробки вантажів і впровадження сучасних складських технологій дозволяють зменшити логістичні витрати та прискорити рух матеріальних ресурсів.

Суттєву роль відіграє цифровізація логістичних процесів. Використання інформаційних систем управління ланцюгами постачання (SCM-систем) забезпечує прозорість руху матеріалів, оперативне планування поставок та підвищення точності управлінських рішень.

Також ефективним є застосування принципів «lean-логістики», які передбачають усунення зайвих витрат, скорочення часу простоїв і мінімізацію непродуктивних операцій у процесі постачання та доставки ресурсів.

Саме підвищення ефективності логістики та постачання сприяє зменшенню витрат оборотного капіталу, прискоренню його оборотності, стабілізації виробничих процесів і підвищенню конкурентоспроможності промислових підприємств.

Посилення контролю за дебіторською заборгованістю є важливим напрямом підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства, оскільки дебіторська заборгованість безпосередньо впливає на ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Надмірне її зростання призводить до «заморожування» оборотних коштів і зменшення можливостей для розширення виробничої діяльності.

«Важливим елементом є формування раціональної кредитної політики підприємства. Вона включає визначення умов надання комерційного кредиту, строків оплати, системи знижок за дострокову оплату та штрафних санкцій за прострочення платежів. Це дозволяє стимулювати покупців до своєчасних розрахунків» [5].

Суттєву роль відіграє також постійний моніторинг стану дебіторської заборгованості. Використання аналітичних інструментів дає змогу своєчасно виявляти проблемні борги, оцінювати платоспроможність контрагентів і приймати управлінські рішення щодо обмеження кредитування ненадійних партнерів.

Ефективним заходом є впровадження автоматизованих систем обліку та контролю розрахунків, які дозволяють оперативно відстежувати терміни погашення заборгованості та формувати звітність у режимі реального часу. Це підвищує точність управління фінансовими потоками.

Сутність кредитної політики полягає у визначенні умов надання комерційного кредиту покупцям при реалізації продукції, зокрема строків оплати, розміру кредитного ліміту, системи знижок та санкцій. Раціоналізація цієї політики передбачає встановлення таких умов, які, з одного боку, стимулюють збут продукції, а з іншого – забезпечують своєчасне повернення грошових коштів.

Важливим напрямом є диференціація умов кредитування залежно від надійності та платоспроможності клієнтів. Для постійних і фінансово стабільних покупців можуть встановлюватися більш лояльні умови, тоді як для нових або ризикових контрагентів більш жорсткі обмеження щодо строків і обсягів кредиту.

Суттєву роль відіграє також оптимізація строків погашення заборгованості. Надмірне їх подовження призводить до дефіциту оборотних коштів, тоді як занадто жорсткі умови можуть негативно вплинути на обсяги реалізації продукції. Тому важливо забезпечити баланс між стимулюванням продажів і фінансовою стабільністю підприємства.

Ефективним інструментом є використання системи знижок за дострокову оплату, що мотивує покупців швидше здійснювати розрахунки та сприяє прискоренню грошових надходжень. Одночасно застосування штрафних санкцій за прострочення платежів дозволяє знизити рівень фінансових ризиків.

Також важливим є постійний аналіз ефективності кредитної політики, який включає оцінку рівня дебіторської заборгованості, частки прострочених боргів та впливу кредитних умов на обсяги продажів.

Сутність автоматизації полягає в інтеграції всіх процесів управління оборотним капіталом в єдину інформаційну систему, що забезпечує оперативне отримання даних про стан запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів та інших елементів оборотних активів. Це дозволяє приймати більш обґрунтовані та своєчасні управлінські рішення.

«Одним із ключових інструментів є використання ERP-систем, які забезпечують комплексне управління ресурсами підприємства. Такі системи дозволяють автоматизувати процеси закупівель, складського обліку, виробництва, збуту та фінансового планування, що сприяє зниженню витрат і підвищенню прозорості фінансових потоків» [10].

Важливим аспектом є також впровадження модулів аналітики та прогнозування, які дозволяють оцінювати потребу в оборотному капіталі, прогнозувати рух грошових коштів та визначати оптимальний рівень запасів. Це підвищує точність планування та зменшує ризик дефіциту або надлишку ресурсів.

Автоматизовані системи забезпечують також підвищення ефективності контролю за дебіторською заборгованістю та запасами, оскільки дозволяють у режимі реального часу відстежувати терміни платежів, рух матеріалів та рівень складських залишків.

Крім того, використання цифрових технологій сприяє скороченню ручної праці, зменшенню ймовірності помилок та підвищенню швидкості обробки інформації, що позитивно впливає на загальну ефективність управління підприємством.

Використання цифрових технологій для фінансового планування та контролю є одним із ключових напрямів модернізації управління оборотним капіталом на сучасних підприємствах. Воно забезпечує підвищення точності фінансових розрахунків, оперативність прийняття управлінських рішень та ефективність контролю за використанням фінансових ресурсів.

Сутність даного напрямку полягає у застосуванні програмних засобів та інформаційних систем для автоматизації процесів планування доходів, витрат, грошових потоків та потреби в оборотному капіталі. Це дозволяє підприємствам формувати більш обґрунтовані фінансові плани з урахуванням реальних економічних умов.

Важливу роль відіграють сучасні фінансові платформи та ERP-системи, які інтегрують дані з різних підрозділів підприємства та забезпечують єдину інформаційну базу. Завдяки цьому підвищується узгодженість фінансового планування із виробничими, збутовими та логістичними процесами.

Цифрові технології також дають змогу здійснювати оперативний контроль за виконанням фінансових планів. Використання аналітичних інструментів і систем бізнес-аналітики (BI) дозволяє в режимі реального часу відстежувати відхилення фактичних показників від планових та швидко реагувати на зміни.

Суттєвим аспектом є можливість прогнозування фінансових потоків із використанням методів моделювання та аналізу великих даних. Це сприяє більш точному визначенню потреби в оборотному капіталі та мінімізації ризиків дефіциту або надлишку фінансових ресурсів.

Підвищення ефективності фінансового менеджменту підприємства є одним із ключових напрямів удосконалення системи управління фінансовими ресурсами, спрямованим на забезпечення фінансової стабільності, платоспроможності та зростання ринкової вартості підприємства.

Сутність фінансового менеджменту полягає в управлінні формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства. Його ефективність визначається здатністю забезпечувати оптимальне співвідношення між прибутковістю, ліквідністю та фінансовими ризиками.

Підвищення ефективності фінансового менеджменту передбачає насамперед удосконалення системи фінансового планування. Це включає розробку реалістичних бюджетів, прогнозування грошових потоків та визначення потреби в оборотному капіталі з урахуванням змін зовнішнього середовища.

Важливим напрямом є оптимізація структури капіталу підприємства. Забезпечення раціонального співвідношення між власними та позиковими джерелами фінансування дозволяє зменшити фінансові ризики та підвищити рентабельність діяльності.

Суттєву роль відіграє також удосконалення системи управління витратами. Впровадження методів контролінгу, бюджетування та аналізу відхилень дає змогу своєчасно виявляти неефективні витрати та підвищувати загальну фінансову дисципліну.

Не менш важливим є управління грошовими потоками, яке передбачає забезпечення збалансованості надходжень і витрат коштів, підтримання оптимального рівня ліквідності та мінімізацію касових розривів.

Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємств є комплексною системою заходів, спрямованих на прискорення його оборотності, зниження витрат та підвищення ліквідності. Вони охоплюють оптимізацію структури оборотних активів, удосконалення управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами, а також впровадження сучасних логістичних, фінансових і цифрових технологій.

Реалізація цих заходів дозволяє забезпечити більш раціональне використання фінансових ресурсів, зменшити їх «заморожування» у виробничому процесі та підвищити фінансову стійкість підприємств. У результаті зростає ефективність виробничо-господарської діяльності та конкурентоспроможність промислових підприємств України в умовах ринкової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аранчій В. І., Дорошенко О. О., Кравченко С. А., Мотя А. С. *Маркери фінансового ризику оборотного капіталу. Ефективна економіка*. 2024. № 10.
2. Басова О. О. Управління оборотним капіталом торговельних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 11. С. 49-54.
3. Близнюк О., Сіфурова А. Управління оборотним капіталом підприємств торгівлі з позиції функціонально-відтворювального та структурно-класифікаційного підходів. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, № 1. С. 68-77.
4. Гайдаржийська О. М., Щепіна Т. Г., Білковська Д. І. Формування оборотного капіталу підприємства. *Менеджер*. 2017. № 2. С. 41-46.
5. Гринюк І. М. Стратегії управління оборотним капіталом та джерелами його фінансування (на прикладі нафтогазових підприємств України). *Економіка України*. 2017. № 8. С. 47-59.
6. Дубей Ю. В. Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу промисловими підприємствами України. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2018. № 2. С. 100-108.
7. Забедюк М. С. Теоретичні аспекти управління оборотним капіталом підприємства. *Економічні науки. Серія : Облік і фінанси*. 2019. Вип. 16. С. 67-72.
8. Загоруйко С. В. Теоретичні аспекти визначення сутності оборотного капіталу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 3(2). С. 62-65.
9. Іорга С. М. Особливості управління оборотним капіталом в умовах ринкових трансформацій в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 7-8. С. 47-53.
10. Кміть В. М., Бавдик Я. О. Вплив податків на стан оборотного капіталу підприємств України. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 12. С. 183-187
11. Костенко А. Шляхи удосконалення механізму управління оборотним капіталом підприємств України. *Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]*. 2017. № 4. С. 46-57.

12. Кошельок Г. В. Взаємозв'язок прибутку, грошового потоку та оборотного капіталу підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 25, № 2. С. 86-92.
13. Куцик В. І., Кук М. І., Петрів І. В. Формування та вплив взаємозв'язку оборотного та інтелектуального капіталу на креацію вартості підприємства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 55. С. 51-55.
14. Кучменко В. О. Управління структурою оборотних активів на основі функціональної моделі оптимізації структури капіталу. *Економічний вісник університету*. 2017. Вип. 35(1). С. 46-53.
15. Лещук К. Б. Аналіз оборотності оборотних засобів в системі управління оборотним капіталом промислового підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2025. № 6. С. 5-14.
16. Літвінов О. С., Гуменюк І. О. Управління оборотним капіталом підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 7-8. С. 103-108.
17. Педченко Н. С., Руденко А. А. Теоретико-прикладний аспект забезпечення результативності стратегії фінансування оборотного капіталу підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2020. № 4. С. 6-14.
18. Резнікова В. В., Кравець І. М., Лукомська О. В. Частка (частина частки) у статутному капіталі ТОВ, її оборотоздатність: проблеми теорії і практики. *Право України*. 2021. № 6. С. 162-182.
19. Роганова Г. О., Кравченко І. В. Прогнозування забезпеченості оборотним капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 2.
20. Сарай Н. І. Оптимізація ризик-менеджменту оборотного капіталу торговельного підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 67. С. 143-148.

21. Сіфурова А. І. Формування фінансової структури оборотного капіталу та оборотних активів підприємств торгівлі України. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2019. Вип. 1. С. 25-36.
22. Стахова Н. П., Штерма Т. В. Вплив взаємодії фіскальної складової на структуру оборотного капіталу. *Збірник наукових праць [Буковинського університету]. Економічні науки*. 2018. Вип. 14. С. 87-100.
23. Татар М. С., Мозгова А. О. Обліково-аналітичний інструментарій управління оборотним капіталом підприємств в умовах глобальних викликів. *Часопис економічних реформ*. 2021. № 4. С. 52-61.
24. Цуркан І. М., Калюжна В. С. Математичні методи та моделі в управлінні оборотним капіталом підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 18. С. 25-29.
25. Цуркан І. М., Остапенко А. О. Існуючі теоретичні підходи до управління оборотним капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. №8.
26. Чемчикаленко Р. А., Проценко А. В. Управління оборотним капіталом підприємства в сучасних реаліях вітчизняної економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія : Економіка*. 2022. Вип. 14.
27. Яскал І. В., Кондрієвич О. В. Комплексний аналіз ефективності використання оборотного капіталу промислового підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28, № 3. С. 225-232.
28. ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД». Офіційний сайт. URL: <https://ps.co.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А
Фора № 1 „Баланс”
ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

Додаток Б

Фора № 2 „Звіт про фінансові результати”

ТОВ «ПРЕМІУМ-СЕРВІС ЛТД»

Додаток В

Рис. В.1. Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємствами України (побудовано автором з-а джерелом [14])